

Vischnaunca Tujetsch
Gemeinde Tujetsch

GEMEINDE/VISCHNAUNCA
DISENTIS/MUSTÉR

Protocol

**dalla seduta communabla dils cussegls da vischnaunca
da Tujetsch e Disentis/Mustér a Sedrun**

Nr. 20-2011/14 dils 24 da schaner 2014

**Protocol dalla seduta comunabla
dils cussegls da vischnaunca da Tujetsch e Disentis/Mustér
dils 24 da schaner 2014**

allas 20.15 uras entochen allas 23.30 uras ella sala da gimnastica a Sedrun

Presidi: Arno Berther (Tujetsch) / Flavio Murer (Mustér)

Actuar: Lucas Collenberg (Tujetsch)

Dumbravuschs: Diego Curschellas e Josi Russi (Tujetsch) /
Adrian Bigliel ed Adrian Pally (Mustér)

Presents: 11 cusseglier(a)s (Tujetsch) / 14 cusseglier(a)s (Mustér)

Hosps: rodund 25 personas

Cusseglier(a)s Tujetsch:	Gelgia Deplaz, Rueras Arno Berther, Surrein Leo Cavegn, Rueras Diego Curschellas, Gionda Primus Deragisch, Bugnei René Epp, Sedrun	Christian Gieriet, Sedrun Pio Hendry, Sedrun Baseli Huonder, Sedrun Josi Russi, Sedrun Severino Solèr, Sedrun
-----------------------------	---	---

Cusseglier(a)s Mustér:	Christoph Berger Armin Berther Adrian Bigliel Silvio Candinas Edgar Durschei Rita Huonder Armin Manetsch	Wendelin Jacomet Jordana Lozza Flavio Murer Adrian Pally Marco Schmed Rico Tuor Livio Zanetti
---------------------------	--	---

Suprastonza com- munala Tujetsch:	Pancrazi Berther, president André Schmid, vicepresidente	Baseli Berther, genau Eveline Soliva, geraua
--------------------------------------	---	---

Suprastonza com- munala Mustér	Francestg Cajacob, president Madlen Deflorin, geraua	Cecilia Maissen, geraua Iso Mazzetta, genau
-----------------------------------	---	--

Cumissiun da gestiun Tujetsch:	Guido Friberg, president Toni Monn Norbert Vinzens
-----------------------------------	--

Perstgisas:	Alfred Spescha, cusseglier Mustér Roger Tuor, vicepresidente communal, Mustér
-------------	--

Tractandas:

1. Beinvegni ed avertura
  2. Lescha davart la taxa da cura e la taxa per promover il turissem:
Revisiun parziala
  3. Informaziuns
-

1. Tractanda   Beinvegni ed avertura

La radunonza communabla dils cussegls da vischnaunca da Tujetsch e Mustér vegn aviarta entras il president dil cussegl da vischnaunca Tujetsch, Arno Berther, cun far in beinvegni a tuts presents. In special beinvegni fa el al directur da Sedrun Mustér Turissem, Hans Kaspar Schwarzenbach, sco era als representants dallas medias.

Tenor Arno Berther eis ei buca l'emprema gada ch'ils cussegls da vischnaunca da Tujetsch e Mustér seradunan tier ina radunonza communabla. Ei setracta d'in act simbolic denter duas vischnauncas cun ina buna ed amicabla relaziun. Tals acts contribueschan alla tgira dalla relaziun e creeschon vischinonza. Omisduas vischnauncas han semegliants problems en plirs secturs. Per quei motiv fa ei senn da coordinar igl agir ed encurir sligiazions communablas nua che quei ei indicau. In da quels secturs ei segiramein il turissem, il qual ei buca mo pli locals. Il hosp ei vegnius pli mobils e pretensius, aschia ch'ei vala da colligiar las purschidas ella regiun. Sedrun Mustér Turissem ei l'organisaziun turistica che duei possibilitar quei. Oz vala ei da tractar l'impurtonta damonda dalla finanziaziun dil turissem resp. dallas mesiras per promover il turissem. Las duas suprastonzas communalas han suttamess ina proposta per ina nova lescha davart la taxa da cura e la taxa per promover il turissem.

Damai che las duas vischnauncas han differentes regulativs da fatschenta ein ils biros dils cussegls da vischnaunca secunvegni sin in agir special per questa radunonza. Arno Berther, sco president local, vegn a menar la seduta principalmein, denton cun sebratar giu cul president dil cussegl da vischnaunca da Mustér, Flavio Murer. Las decisiuns prendan ils cussegls da vischnaunca mintgamai separat. Quei vala era tier propostas concernent igl uorden resp. la fatschenta sco tala.

Il president dil cussegl da vischnaunca Mustér, Flavio Murer, fa medemamein in beinvegni a tuts presents. El engrazia alla vischnaunca da Tujetsch per la pusseivladad da tractar communablamein la revisiun dalla lescha davart las taxas turisticas a Sedrun. Ina radunonza communabla ei buca in novum, tuttina vala ei da risguardar las differentas legislaziuns ed en special ils differentes regulativs da fatschenta. Flavio Murer ei perschadius che la tractaziun dalla fatschenta vegn a succeder a moda professiunala. El ei perschadius che talas sedutas communablas vegnan a serepeter egl avegnir. Essend che omisduas vischnauncas han pli u meins ils medems problems vala ei dad intensiviar la collaboraziun.

2. Tractanda   Lescha davart la taxa da cura e la taxa per promover il turissem: Revisiun parziala

President communal Pancrazi Berther:

La lescha actuala davart la taxa da cura e la taxa per promover il turissem datescha digl onn 1998. Ella ei pia relativamein veglia. Cun quella lescha era vegniu introduciu la taxa per promover il turissem. La lezzas uras ha quella taxa caschunau grondas discussiuns. Unic el cantun Grischun ei che duas vischnauncas, numnadamein Tujetsch e Mustér, han exact la medema lescha davart las taxas turisticas. Ei fuss legreivel sche quei restass era egl avegnir aschia.

Igl onn 2005 ha il cantun entschiet a luvrar vid ina lescha cantunala davart las taxas turisticas. Suenter siat onns lavur ei quella lescha denton vegnida renviada claramain a caschun d'ina votaziun all'urna. La lescha cantunala ei stada il motiv daco che las vischnauncas da Tujetsch e Mustér han buca gia pli baul priu enta maun ina revisiun da lur lescha turistica. Suenter il naufragi dalla lescha cantunala, la quala ha era buca giu in'acceptanza a Tujetsch e Mustér, han ils responsabels da Tujetsch e Mustér ponderau co la lescha communal savess vegnir adattada, per saver recaltgar ils mieds necessaris per la promoziun dil turissem.

Damai che la legislaziun dil cantun Grischun lubescha buca dad introducir la medema lescha sco Andermatt ha ei valiu d'anflar in'alternativa. La lescha turistica da Sils (Engiadina) ha lu la finala surviu sco basa per il sboz ch'ei oz sin meisa.

Las finamiras centralas dalla revisiun parziala ein las suandontas:

- pauschalisar las taxas, en special per las habitaziuns secundaras
- simplificar igl incasso
- sminuir il buordi administrativ
- recaltgar entradas supplementaras

Ins ha vuliu agir speditiv per saver profitar ton pli spèrt dallas entradas supplementaras. Per buca surcargar la fatschenta ei il sistem dallas taxas per promover il turissem per il mistregn ed il commerci buca vegnius midaus. Las taxas ein sulettamein vegnidadas augmentadas per 10%.

Il sboz dalla lescha ei vegnius sancziunaus entras igl uffeci da taglia cantunal. El cass ch'ils cussegls da vischnaunca approbeschan la nova lescha ei quella da suttametter al referendum facultativ (Mustér) resp. alla radunonza da vischnaunca (Tujetsch). Silsuenter succeda l'approbaziun definitiva entas la regenza dil cantun Grischun. Sche tut s'avonza sco previu sa la lescha entrar en vigur igl 1. da matg 2014.

Igl ei impurtont da menziunar che las entradas supplementaras che seresultan sin fundament dalla nova lescha vegnan buca impundidas per l'administraziun mobein cumpleinamein per vender meglier la regiun turistica. Medemamein vala ei da differenziar denter la lescha davart las taxas turisticas e la taglia sin habitaziuns secundaras. La taglia sin habitaziuns secundaras ei in'otra tematica che vegn eventualmein puspei actuala cu il cass da dertgira Silvaplana ei sclarius.

Hans Kaspar Schwarzenbach, directur Sedrun Mustér Turissem:

Igl onn 2012 ha la radunonza generala da Sedrun Mustér Turissem decidiu da reorganisar il menaschi ed encurir la collaboraziun cun Andermatt, quei che fa segiramein senn. Igl ei denton semussau ch'ina fusiun cun Andermatt basegna dapli temps. Tonaton ha Sedrun Mustér Turissem fatg entgins pass per meglierar la situaziun:

- Il marketing ei vegnius surdaus a Grischun Vacanzas. Cun quella mesira ha il preventiv per il marketing saviu vegnir augmentaus da frs. 300'000.00 sin frs. 450'000.00, muort in respargn da cuosts da persunal.
- L'informaziun dil hosp a Mustér ei vegnida surdada allas pendicularas resp. al spurtegi dalla staziun.

Dapresent succeda igl incasso dallas taxas turisticas entras Sedrun Mustér Turissem. L'organisaziun turistica ei denton buca il dretg partenari per quei pensum. Per quei motiv duei igl incasso vegnir surdaus allas vischnaucas. Il medem mument vala ei da reveder la lescha davart las taxas turisticas cun l'intenziun pricipala d'introducir pauschalas.

HK Schwarzenbach presenta la fatschenta (presentaziun originala per tudestg):

Das bisherige Kurtaxengesetz:

- Erhebt die Taxe pro Übernachtung
- Empfiehlt eine Pauschale für FEWO-Besitzer (strategisch tief gehalten)
- Verursacht grosse Aufwände (Zetteliwirtschaft)
- Verunmöglicht Kontrollen
- Schränkt massiv ein (nur Tourismustaxe darf für Werbung verwendet werden)

Probleme:

- Gesetz wird nicht eingehalten
- 20-30% der Einnahmen gehen verloren
- ca. CHF 100'000 Inkassokosten

SDT hatte das Inkasso in den vergangenen 15 Jahren wohl nie unter Kontrolle. Die anderen TO's auch nicht.

Bisherige Massnahmen:

- „verzweifelte“ Versuche SDT
- Kantonale AGR (seit 2005) vom AWT
- Erarbeitung Tourismusabgabegesetz (TAG)
- TAG: Abgelehnt am 25.11.2012, weil zu kompliziert

Ziele:

- Vereinfachung des Gesetzes
- Durchsetzung des Volkswillens
- Alle profitieren und alle bezahlen

- Vereinfachung der Administration
- Erhöhung der Einnahmen
- Unter dem Strich: Eine halbe Million mehr für Gästeangebot und Werbung (CHF 400'000 durch FEWO-Besitzer, CHF 100'000 Einsparungen)

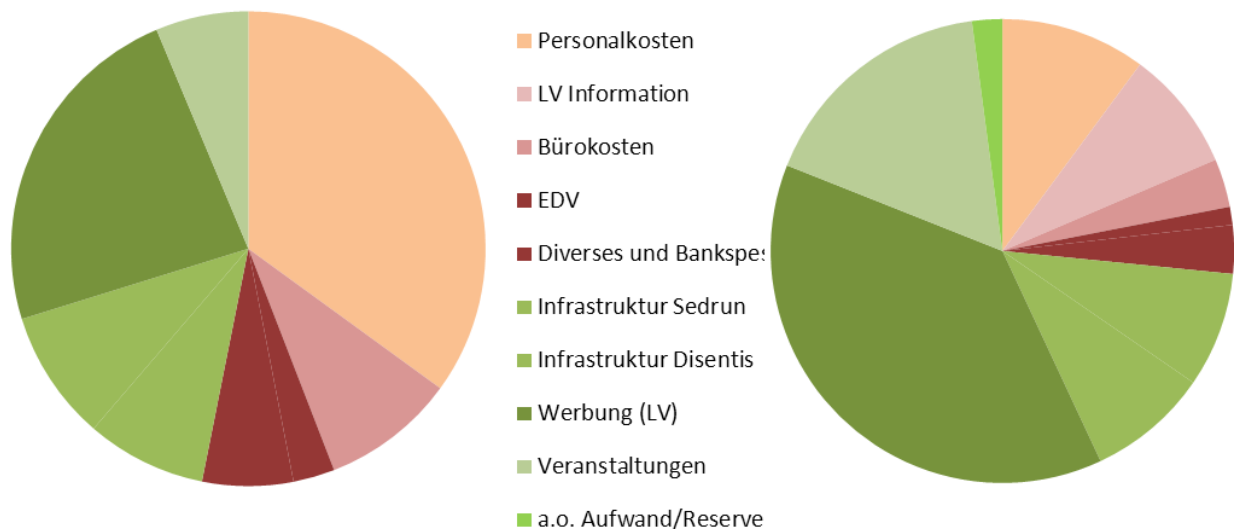
Das neue Gesetz:

- Ist eine angepasste Kopie jenes von Sils i.E. aus dem Jahr 2007 (Anpassungen v.a. im Bereich H&G)
- Umgeht das Kurtaxenpauschalverbot (ist mit dem Gesetz von Andermatt nicht möglich)
- Vereinfacht das Inkasso
- Erlaubt ein Inkasso durch die Gemeinde
- Lässt sich kontrollieren
- Pauschaliert FEWO-Besitzer (Basis: 40 Nächte à CHF 3.00)
- Alle Logisvermieter bezahlen keine Gästetaxe mehr, sondern eine Tourismustaxe
- Pauschalierung der Tourismustaxe
- System für H&G bleibt gleich, bis auf Erhöhung um 10%

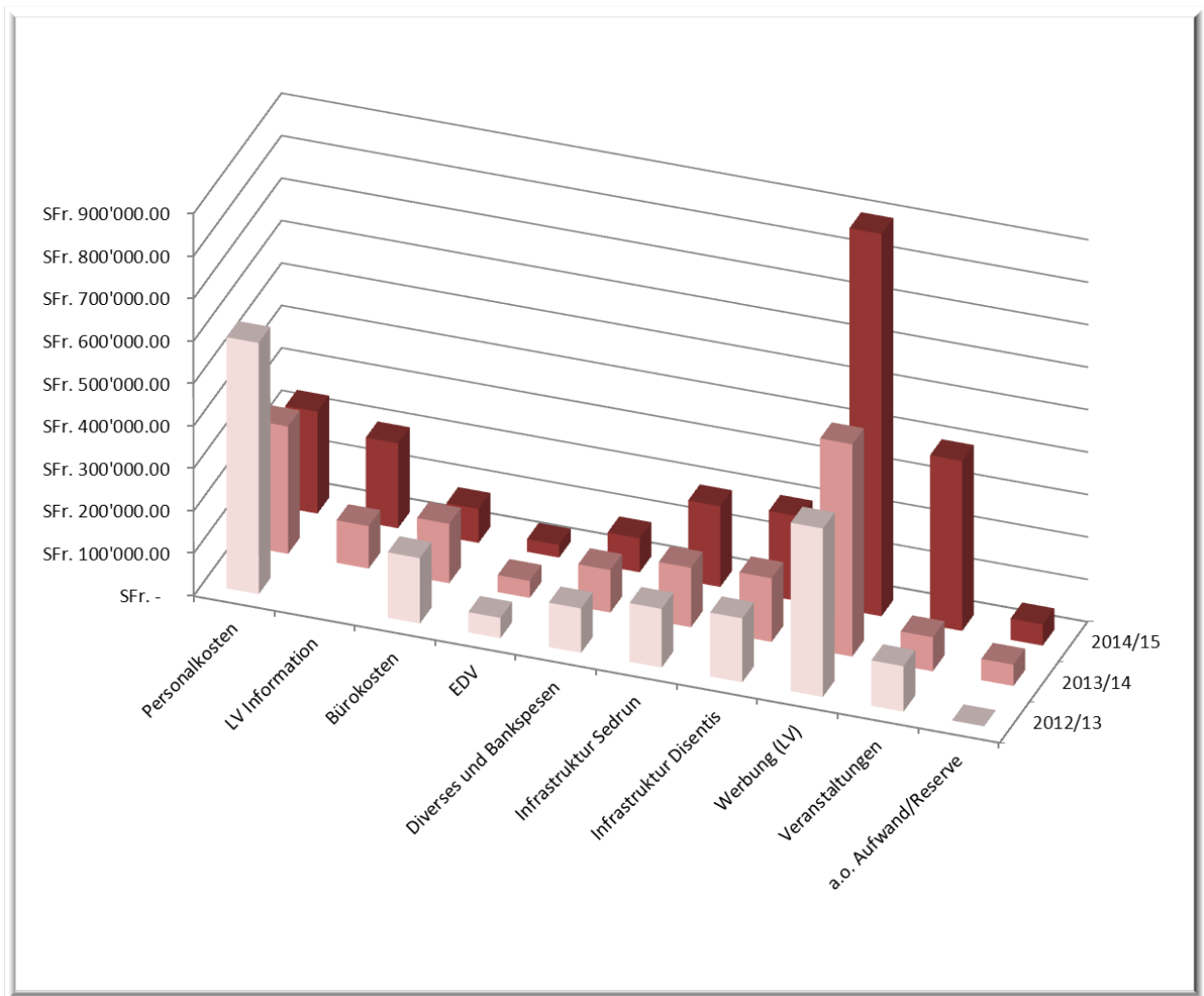
Folgen:

- FEWO Besitzer bezahlen neu rund CHF 900'000 Kurtaxen (+ ca. 80%)
- Vermieter bezahlen neu rund CHF 1'400'000 Tourismustaxen (+ ca. 10%)
(Alle Hotelbetriebe Sedrun & Disentis zusammen bezahlen ca. CHF 30'000.00 mehr)
- Handel und Gewerbe bezahlt ca. 10% mehr

Der Gast bekommt mehr:

Wir haben mehr Mittel für den Gast:

Las entradas supplementaras vegnan investadas el marketing ed en products e buca ell'administraziun. Oz ha Sedrun Mustér Turissem in preventiv da rodund frs. 70'000.00 per occurrenzas/products. Quel savess vegnir augmentaus sin frs. 400'000.00 (p.ex. Tour de Suisse, loipa ennevada naven d'in termin fix, MGB inclusiv, infrastruttura, eav.)

Forsa dat ei en entgins onns ina megliera lescha (taxa da promover il turissem sin fundament dalla summa da pagas AVS e buca tenor collaboraturs, grondezia dallas habitaziuns secundaras tenor surfatscha da habitar netta e buca tenor diember da stanzas/letgs, taxa per ils hotels tenor combras e buca tenor letgs, eav.). Entochen ch'ina tala lescha ei elavurada e corrispunda alla legislaziun surdordinada cuoza ei denton puspei 2 – 3 onns ed ins spiarda rodund frs. 500'000.00 per onn.

Debatta d'entrada:

Tenor cusseglier Josi Russi pertucca il turissem tuts. Quei demuossan era las grondas discussiuns en connex cun la nova lescha davart las taxas turisticas.

Las sfidas ein grondas, seigi quei el sectur turistic mo era en general. La concorrenza globala, la greva situaziun economica ed il fleivel euro pretendan gronds sforzs. Vitier vegnan las cundiziuns rama politicas che fan buca pli semplia la situaziun (iniziativa davart las habitaziuns secundaras, lescha per la planisaziun dil spazi).

Il cantun Grischun ha cun sias refuormas el sectur turistic promoviu la creaziun da destinaziuns turisticas. Entochen sin Bergün, Val e Sedrun/Mustér ein tuttas regiuns seformadas. La lescha per ina taxa turistica cantunala ha denton fatg naufragi.

Ina revisiun dalla lescha davart las taxas turisticas dallas vischnaucas Tujetsch e Mustér ei impurtanta e fetg necessaria. Josi Russi ei denton dil meini ch'ins sto era mirar sur ils cunfins ed adattar la lescha alla legislaziun dad Andermatt. La lescha dad Engelberg e quella da Flem/Laax/Falera ch'ei il mument en consultaziun van numnadamein ella medema direcziun sco Andermatt. Ei fa buca senn da relaschar ina lescha che sto en 2 – 3 onns puspei vegnir revedida. Per che la lescha seigi compatibla cun Andermatt stuessen entgins puncts dalla lescha proponida, ils quals ein buca pli actuals, vegnir adattai, aschia la classificaziun dallas habitaziuns secundaras tenor diember da stanzas/letgs, la taxa per ils hotels sin fundament dils letgs e la taxa da promover il turissem per il mistregn sin fundament dil diember da collaboraturs.

En vesta ad ina collaboraziun pli stretga cun Andermatt ston las leschas turisticas esser aschi semeglientas sco pusseivel. Josi Russi supplichescha da ponderar quels fatgs.

Cusseglier Wendelin Jacomet fa menziun d'in artechel ch'ei cumpariu ella Quotidiana ed el qual il directur da Sedrun Mustér Turissem di il suandont: "Nossa fatschenta ein ils turists e buca ils indigens". El vul saver dil directur co quei ei da capir.

Plinavon sedamonda Wendelin Jacomet daco che l'uniun da commerci e l'uniun d'ustiers sco era las pendicularas ein buca vegnidas consultadas en rama dalla revisiun dalla lescha turistica. Tonaton eis el dil meini d'entrar ella fatschenta e tractar quella en detagl.

Cusseglier Edgar Durschei sustegn ils votums da Josi Russi e Wendelin Jacomet. El ei dil meini d'entrar ella fatschenta e tractar quella en detagl. La nova lescha ha tenor el buns aspects, sco per exempel la pauschalisaziun dallas taxas che possibilitescha da surdar igl incasso allas vischnaucas.

Cusseglier Primus Deragisch constatescha che la nova lescha per las taxas turisticas hagi procurau per grondas discussiuns e malsegirtad. El ei cunscients ch'igl ei buca pusseivel da crear ina lescha che cuntenta tuts. Tonaton stuess ina gronda part saver star davos la revisiun prevedida. El sa il mument buca dir quei cun perschasiun, malgrad che la proposta va ella dretga direcziun (pauschalisaziun). La lescha stuess denton era esser compatibla cun la legislaziun dad Andermatt per buca puspei stuer reveder ella en entgins onns.

Primus Deragisch fa la suandonta proposta:

Dar anavos la fatschenta allas suprastonzas communalas cun l'incarica d'endrizzar ina cumisiun predeliberonta cun representants dallas differentas gruppas d'interess che lavura ora ina nova lescha davart las taxas turisticas.

Cusseglia Livio Zenetti ei dil meini d'entrar ella fatschenta. El beneventa numnadamein la pauschalisaziun dallas taxas.

Cusseglia Christoph Berger ei dil meini ch'ei fa senn da coordinar la lescha cun Andermatt. Las leschas davart las taxas turisticas ston denton corrispunder alla legislaziun cantunala, e quellas ein differentas el cantun Uri ed el cantun Grischun. Spitgar entochen che las legislaziuns cantunalas lubeschan ina lescha semeglionta cuozza entgin temps. El ei dil meini che las pauschalas ston vegnir introducidas aschi spèrt sco pusseivel e supplichescha d'entrar ella fatschenta. La pussevliadad dad endrizzar ina cumissiun predeliberonta ei silsunter aunc adina avon maun.

Cusseglia Primus Deragisch resta tier sia proposta, sa denton s'accordar da discussiunar la lescha.

Cusseglia René Epp sustegn la proposta da Primus Deragisch sut la cundiziun ch'ina discussiun generala davart la lescha (senza propostas ligiontas) ei pussevla e l'elavuraziun detagliada dalla lescha succeda entras ina cumissiun predeliberonta.

Votaziun dil cussegl da vischnaunca Tujetsch davart la proposta da cusseglia Primus Deragisch:

Il cussegl da vischnaunca Tujetsch sustegn unanimamein la proposta da Primus Deragisch dar anavos la fatschenta allas suprastonzas communalas cun l'incarica d'endrizzar ina cumissiun predeliberonta cun representants dallas differentas gruppas d'interess che lavura ora ina nova lescha davart las taxas turisticas.

Il cussegl da vischnaunca Mustér entra ella fatschenta.

Cusseglia Wendelin Jacomet giavischa da HK Schwarzenbach ina posiziun tier sia constataziun en in artechel en la Quotidiana: "Nossa fatschenta ein ils turists e buca ils indigens".

Tenor HK Scharzenbach ha el dau certas informaziuns per igl artechel al telefon. Quei sin la constataziun dil schurnalist che l'informaziun al spurtegl dalla staziun a Mustér seigi buca buna. La menziun ei da capir aschia ch'ils posts d'informaziun da Sedrun Mustér Turissem ein en emprema lingia destinai per ils hosps e buca per ils indigens.

Cusseglia Livio Zanetti beneventa l'introducziun da pauschalas. Talas simplificheschan igl incaso e gidan a spargnar cuosts administrativs. Tier l'elavuraziun dalla lescha fuss ei tenor el denton stau impurtont da consultar ils representants dil turissem e dil commerci.

Cusseglia Livio Zanetti fa la suondonta proposta:

Endrizzar ina cumissiun predeliberonta cun representants dils cussegls da vischnaunca, dil commerci/mistregn e dil gastro per elaborar ina nova lescha davart las taxas turisticas.

Votaziun dil cussegl da vischnaunca Mustér davart la proposta da cusseglier Livio Zanetti:

Il cussegl da vischnaunca Mustér sustegn unanimamein la proposta da cusseglier Livio Zanetti dad endrizzar ina cumissiun predeliberonta cun representants dils cussegls da vischnaunca, dil commerci/mistregn e dil gastro per elaborar ina nova lescha davart las taxas turisticas.

Discussiun libra:

Tenor cusseglier Josi Russi ston treis puncts vegnir adattai per che la lescha seigi compatibla cun la lescha turistica dad Andermatt.

- La classificaziun dallas habitaziuns secundaras sto succeder tenor la surfatscha da habitar netta (m²) e buca tenor il diember da stanzas.
- La taxa per ils hotels sto vegnir quintada per combra e buca per letg.
- La taxa da promover il turissem dil mistregn/commerci sto vegnir quintada sin fundament dalla summa da pagas AVS e buca sin fundament dil diember da collaboraturs.

Plinavon duein era las tegias dil Club Alpin Svizzer (CAS) pagar ina taxa da cura, damai ch'era quellas profiteschan dil turissem.

Josi Russi sincerescha ch'el seigi buca da principi encunter la lescha, mobein ch'el vegli ina lescha compatibla cun Andermatt.

Cussegliera Gelgia Deplaz deplorescha ch'igl ei buca vegniu informau publicamein davart la nova lescha. Ella ei cunscenta ch'ei basegna ina megliur dalla lescha existenta ed ei leda ch'ina cumissiun vegn a sefatschentar cun la tematica.

Gelgia Deplaz fa attent sin la taxa per habitaziuns da vacanzas che vegnan affittadas. Per ina habitaziun cun 6 letgs muntass la taxa per promover il turissem tenor la nova lescha a min. frs. 1'800.00 e max. frs. 3'600.00. Ella sedamonda sch'igl ei sut talas cundiziuns aunc interessant d'insumma schar vi la habitaziun.

Plinavon ha ella fatg la ponderaziun sch'ei fuss buca giustificau dad incassar ina taxa turistica fundamentala da mintgin. Direct ni indirect profiteschan numnadamein tuts dil turissem.

Medemamein vul Gelgia Deplaz saver co las taxas per in campadi vegnan quintadas.

Era Gelgia Deplaz ei dil meini che las tegias da SAC duein pagar ina taxa da cura.

Tenor HK Schwarzenbach ein las taxas previdas ella lescha da Flem/Laax/Falera per habitaziuns che vegnan affittadas aunc pli aultas. La taxa tenor la lescha da Tujetsch e Mustér sebas sin in diember da 100 pernottaziuns per onn, quei che munta in'occupaziun da 27%. La taxa minimala munta a frs. 300.00 ed igl ei buca previu d'adattar quella senza motiv (p.ex. occurrenza speciala).

La taxa per ils campadis vegn quintada sin fundament dil diember da plazs (Stellplätze).

Cusseglia Livio Zanetti constatescha ch'igl augment da 10% tier la taxa da promover il turissem per il commerci/mistregn vegn argumentada cun in'adattaziun alla carischia. Quella ei denton in bionton pli bassa.

Tenor HK Schwarzenbach ei la taxa da cura vegnida augmentada da frs. 2.70 sin frs. 3.00. Quei corrispunda a 10%. Il medem augment ei succedius tiel commerci/mistregn. Ei constat che la carischia ei pli bassa.

Cussegliera Rita Huonder sedamonda daco ch'ils menaschis purils ston pagar negina taxa da promover il turissem e sco la claustra a Mustér vegn tractada.

Tenor il president communal Francestg Cajacob ei la claustra deliberada dallas taglias. Il mument ch'ei vegn denton generau pernottaziuns ei ina taxa da cura da pagar.

Tenor HK Schwarzenbach han ins desistiu d'engrevegiar ils menaschis purils per buca periclitlar la revisiun dalla lescha. La finamira principala ei numnadamein l'introducziun dallas pauschalas.

Sco gerau Iso Mazzetta declara, ein ins sedecidius per ina revisiun parziala dalla lescha per saver metter en vigur quella aschi spèrt sco pusseivel. El cass che la lescha da Flem/Laax/Falera vegn acceptada dil cantun han ins pli tard aunc adina la caschun da far in'ulteriura revisiun. Entochen lu lubescha la nova lescha denton da recaltgar las entradas supplementaras necessarias. Ils motivs per la revisiun dalla lescha ein en quei senn fetg pragmatics.

Cusseglier Leo Cavegn sedamonda schebein l'altezia dallas taxas (frs. 4'500.00 – frs. 9'000.00 per ina casa da vacanzas cun 15 letgs) promova aunc da schar vi las habitaziuns. El ei dil meini d'incassar ina taxa turistica fundamentala sur la taglia ed ina taxa turistica supplementara. Cun quella sligiazion pagassen tuts. El savess era s'accordar sch'ils purs stuessen pagar ina taxa per promover il turissem.

Tenor cusseglier Arno Berther astgan las taxas buca impedir il turissem entras esser memia aultas. Ellas duein esser supportablas e gidar a promover il turissem.

Cusseglier René Epp constatescha che la nova lescha preveda in'adattaziun dallas taxas entras la suprastanza communal (artechel 15). El sedamonda sche las adattaziuns dallas taxas vegnan coordinadas denter las duas vischnaucas. Cun la lescha vertenta ein ils cussegls da vischnaunca responsabls per l'adattaziun dallas taxas, quei sin proposta da Sedrun Mustér Turissem e dallas suprastanzas communalas. René Epp ei dil meini che Sedrun Mustér Turissem piarda peisa cun la nova reglamentaziun e sedamonda schebein quei ei prudent.

Tenor il president communal Pancrazi Berther ein las taxas vegnidas adattadas alla carischia igl onn 2007. Quei ei succediu a caschun d'ina radunonza comunabla. Era cun la nova lescha fuss ei previu da coordinar adattaziuns dallas taxas denter las duas vischnaucas.

Cusseglier Christoph Berger spera fermamein ch'ils cussegls da vischnaunca sappien sustener l'introducziun da pauschalas. La cumissiun predeliberonta sto tenor el luvrar speditv per saver profitar dalla nova lescha aunc igl onn 2014. Ina lescha che cuntenta tuts vegn ei mai a dar. Christoph Berger ei dil meini da far neginas reduziuns tier las tegias da mises (mo mesa taxa per tegias che san vegnir utilisadas mo la stad), essend che quasi tut las tegias ein oz accessiblas sur onn. Plinavon sa el sustener dad era incassar ina taxa dallas tegias dil CAS. Il museums duein denton vegnir deliberai. Medemamein fuss ina deliberaziun dils affons entochen 6 resp. 12 onns da ponderar.

HK Schwarzenbach ha simpatia per l'idea da buca far excepziuns tier las tegias da mises. Quei che pertucca ina deliberaziun dils affons sto la cumissiun predeliberonta far sias ponderaziuns.

Cusseglier Wendelin Jacomet ei dil meini ch'ins havess saviu evitar las grondas discussiuns entras consultar las differentas gruppas d'interess tier l'elaboraziun dalla lescha. Tenor el ei ina classificaziun dallas habitaziuns secundaras sin fundament dalla surfatscha la pli gesta sligiazion, la quala evitescha era cuglienems. L'adattaziun dallas taxas sto vinavon succeder entras il cussegl da vischnaunca resp. la radunonza da vischnaunca (Tujetsch). Wendelin Jacomet savess s'immagiar da mintgamai decider davart las taxas a caschun dalla tractaziun dil preventiv. El sadamonda vivavon sche la lescha savess vegnir messa en vigur retroactiv per igl 1. da matg 2014 per saver incassar las novas taxas gia igl onn 2014.

Tenor il president communal Francestg Cajacob ei ina dallas finamiras dalla revisiun dalla lescha da recaltgar entradas supplementaras. La cumissiun predeliberonta vegn a stuer haver en mira quell'intenziun. A caschun dalla tractaziun dil preventiv savessen ils cussegls da vischnaunca discussiunar las entradas ord las taxas turisticas. In'adattaziun annuala dallas taxas ei denton buca cuvegnetta. Igl incasso retroactiv ei pusseivels sche la nova lescha vegn approbada 1 – 2 meins suenter igl 1. da matg 2014. Cuozza ei pli ditg, ei quei buca pli pusseivel.

Cusseglier Livio Zanetti fa menziun dil fatg che la taxa da cura per ils menaschis da hotel ei integrada ella taxa per promover il turissem. El sedamonda co quell'entrada vegnan scarplicadas dapart. Plinavon vul el saver sut tgei cundiziuns ch'ina deliberaziun dalla taxa turistica ei pusseivla.

Sco HK Schwarzenbach declara, seresulta la taxa per promover il turissem per ils menaschis da hotel dalla multiplicaziun dalla taxa da cura da frs. 3.00 cun in diember da 100 pernottaziuns. La taxa secumpona pia mo dalla taxa da cura. En quei senn pagan ils hotels negina taxa per promover il turissem.

Tenor il president communal Pancrazi Berther ein el vargau camps da giuvenils cun in impediment vegni deliberai. Quei vegn era cun la nova lescha ad esser aschia. Tier il commerci dat ei da principi neginas excepziuns.

Cusseglier Diego Curschellas fa attent sin la problematica dils camps che san buca vegnir occupai cumpleinamein muort in malfavoreivel diember da letgs (sa emplenir mo cun ina grupp ch'occupescha buca tut ils letgs) e sedamonda tgei che schabegia cun las taxas en quei cass. Plinavon displai il grond spazi per igl augment dallas taxas ad el.

Tenor HK Schwarzenbach sedifferenzieschan ils camps fetg in da l'auter ed igl ei nunpusseivel da risguardar ella lescha tut quels fatgs. En quels cass vala ei d'anflar sligiazions individualas.

Cusseglier Armin Berther sedamonda daco che las habitaziuns secundaras vegnan classificadas sin fundament dil diember da letgs e buca sin fundament dalla surfatscha.

Sco HK Schwarzenbach declara, vegnan las habitaziuns secundaras classificadas tenor il diember da stanzas. Tier ina habitaziun cun 1 – 1.5 stanzas vegn quintau cun 2 letgs, 2 – 2.5 stanzas = 3 letgs, 3 – 3.5 stanzas = 5 letgs, 4 – 4.5 stanzas = 7 letgs, 5 e dapli stanzas = 8 letgs. Il motiv per ina classificaziun tenor la surfatscha ad Andermatt ein las habitaziuns cun fetg

grondas surfatschas (lofts). A Tujetsch e Mustér dat ei quasi neginas habitaziuns cun surfatschas extraordinarias.

Cussegliaer Edgar Durschei vul saver da HK Schwarzenbach schebein il president communal Francestg Cajacob ei informaus sur da tuttas excepziuns concernent las taxas turisticas. Plinavon sedamonda el schebein las entradas dalla taxa turistica vegnan utilisadas tenor art. 7 ni art. 11 dalla nova lescha.

Tenor HK Schwarzenbach dat ei certas excepziuns dapi igl onn 1998. Las entradas dalla taxa turistica vegnan utilisadas per ils products e per il marketing.

Cussegliaera Rita Huonder sedamonda sch'ei dat in augment da plazzas tier la vischnaunca, il mument che quella surpren igl incasso dallas taxas turisticas.

Tenor il president communal Francestg Cajacob vegn la registraziun dallas datas a caschunar in surpli da lavur, aschia ch'ei vegn a basignar persunal supplementar. Silsuenter quant'ins da saver administrar las taxas en rama dil menaschi ordinari.

Cussegliaer René Epp vul saver sche la taglia sin habitaziuns secundaras ei aunc adina in tema.

Tenor il president communal Pancrazi Berther ei la taglia sin habitaziuns secundaras aunc buca giu da meisa.

Cussegliaer Edgar Durschei sedamonda daco ch'ei vegn creau in'atgna gruppa cun ina taxa pli favoreivla per locals dil schurmetg civil. Tenor el ei quei buca giustificau.

Tenor HK Schwarzenbach fuss il buordi finanziel buca supportabels sch'ei vegness quintau la taxa cumpleina. Plinavon ei il standard da qualitat pli bass tier ils indrezs dil schurmetg civil.

3. Tractanda   Informaziuns

Inoltraziun dalla moziun “colligiazion dil traffic Sedrun – Göschenen cun in tunnel da via”

Ils cussegls da vischnaunca da Tujetsch e Mustér inoltreschan comunablamainu ina moziun che pretenda dallas suprastonzas communalas da Tujetsch e Mustér (ensemien cun la suprastonza communal da Medel, sche quella ei d'accord)

„d'examinar a maun dad in'analisa resp. d'in studi fundau la colligiazion dil traffic denter Sedrun (Dieni) e Göschenen cun in tunnel da via digl Alpsu. Quei el medem senn sco tier l'analisa gia existenta cun il tetel „Verbesserte Schienenverbindung Andermatt – Sedrun“ dils 26 da fenadur 2011. Ils cantuns Grischun ed Uri, ensemen cun tut las gruppas d'interess, duein gidar ad elaborar quei studi. Plinavon duei vegnir fatg ina damonda per agid finanziel a San Gottardo.“

Igl emprems sutsignau, cusseglier René Epp, presenta la moziun.

Ils cussegls da vischnaunca da Tujetsch e Mustér

surdattan ils 24-01-2014 la suandonta ☒ moziun:

colligiazion dil traffic Sedrun – Göschenen cun il tunnel da via digl Alpsu

a caschun dalla sesida communabla diils cussegls da vischnaunca da Tujetsch e Mustér

---

Tetel:

Las suprastonzas dallas vischnauncas da Tujetsch e Mustér examineschan ensemen cun la suprastonza dalla vischnaunca da Medel (sche quella ei d'accord) a maun dad in'analisa resp. d'in studi fundau la colligiazion dil traffic denter Sedrun (Dieni) e Göschenen cun il tunnel da via digl Alpsu.

I. Situaziun da partenza

Sch'ins dat in sguard egl avegnir ed evaluescha las perspectivas per la regiun sisum la Surselva, vesa ei buc ora fetg bein per nus. Il svilup demographic, las plazzas da lavur e las naschientschas muossan ina tendenza regressiva (mira era il rapport «Zukunftsbetrachtungen für die Surselva» diils 20 da settember 2012). Co sa la regiun far frunt a quella tendenza? Ina rolla impurtanta gioga en quei connex senza dubi ina colligiazion dil traffic conforma al temps. Igl access alla regiun sisum la Surselva sur igl Alpsu (colligiazion ost-vest) ei insufficients tochen schliats. Cunzun ils meins d'unviem ein ils centers lunsch naven dalla regiun Mustér-Sedrun. Ei maunca pia ina colligiazion dil traffic che fuss disponibla duront igl entir onn. Per cumbatter ils proxims decennis quella tendenza regressiva ella regiun sisum la Surselva, drova ei el futur exnum bunas colligiazions dil traffic. Cun ina collaboraziun intensivada vul era il project San Gottardo che l'entira regiun dil Gottard daventa pli capabla da concuorner e pli attractiva grazia a meglieras cundiziuns da basa. En quei connex vegn la politica dalla colligiazion dil traffic a giugar ina rolla impurtanta. Il project da svilup regional ei vegnius lantschus igl onn 2008. Dapi la fin dall'emprema fasa dil project igl onn 2011 han ins iniziou differents studis, rapports ed interpellaziuns.

II. Rapports ed examinaziuns davart la politica da traffic en nossa regiun elaborai per incumbensa dalla politica

1. Rapport final diils 26 da fenadur 2011 cun il tetel original «Verbesserte Schienenverbindung Andermatt – Sedrun; Bedürfnisanalyse, Mindestanforderungen und Grobbewertung der Ausbauvarianten».

a) **Introducziun dil rapport:** La stad ein Ursera e Sedrun colligiai per via e rodaglias sur igl Alpsu. Igl unviem ei la via denton serrada, aschia che la viafier ei la suletta colligiazion directa denter las duas valladas. Per motivs da segirtad e munconza da damondas circuleschan negins trens la notg. Ultra da quei sto la colligiazion vegnir intermatta singuls dis igl unviem en cass da prighel da lavinas. Sin fundament da differents svilupps actuals ei il giavisch per ina megliera colligiazion da viafier semussaus diversas gadas:

- Il rapport diils habitadis dil Grischun atesta ch'igl access al proxim center surregional ei schliats e che era la situaziun enteifer la regiun, silmeins sisum la Surselva, ei munglusa.
- Cun il niev resort turistic d'Ursera vegn il diember da letgs d'hotel a sedublar dad actualmein 2300 a ver 4600 letgs. Dil punct da vesta dil cantun Uri ei ina buna colligiazion dil traffic denter Ursera e Sedrun en mintga cass in factur strategic impurtont per il menaschi durabel dil resort, d'ina vart en connex cun il diever diils indrezs da sport d'unviem da Gütsch, Alpsu e Dieni, da l'autra vart denton era per trer a nez il potenzial dallas forzas da lavur ella Surselva.
- El rom dil project San Gottardo duess la collaboraziun denter ils quater cantuns dil Gottard resp. denter la Val d'Ursera el cantun Uri, la Leventina, la Val Riviera e la Val dil Blegn el Tessin, la Surselva el Grischun ed igl Obergoms el Valleis, vegnir rinforzada. En in'emprema fasa duessen cunzun la sviulta e las plazzas da lavur el sector turistic vegnir augmentadas. En quei connex sa il resort turistic d'Ursera haver la funcziun d'ina sort tuor da signal. Ord vesta dil project San Gottardo sa ina megliera colligiazion sur igl Alpsu promover l'avischinaziun dalla Surselva alla Val d'Ursera.

- Suentar ch'il Cussegl federal ei sedistanziaus dil project Porta Alpina igl onn 2007 ha ei dau pliras intervenziuns parlamentaras ton el Grischun sco era el cantun Uri cun la finamira da meglierar la colligiazion dil traffic ella Surselva sur igl Alpsu.
- b) Finamira dil rapport:** Quei studi d'opportunitad vul eruir in concept da completaziun adattau per la viafier ella Surselva ed ella Val d'Ursera che ademplescha durablamein ils basegns economics e turistics dallas duas regiuns Surselva e Val d'Ursera. Il rapport cumpeglia las suandontas lavurs:
  - elaborar ils basegns en connex cun l'amplificaziun dalla colligiazion da viafier ord vesta dall'economia regionala, dil menaschi dalla MGB e dil turissem
  - skizzar las sligiazions ch'ei tecnicamein pusseivlas resp. las meglieraziuns enteifer las treis direcziuns d'acziun ch'igl incumbensader ha definiu:
    - o direcziun d'acziun 1: amplificar la lingia da viafier sur il pass
    - o direcziun d'acziun 2: construir in niev tunnel cun serrar la lingia da viafier sur il pass
    - o direcziun d'acziun 3: construir in niev tunnel senza serrar la lingia da viafier sur il pass
  - giudicar cuortamein las subvariantas dallas treis direcziuns d'acziun en connex cun ils basegns turistics e regionalis, las regulaziuns dil liug, ils cuosts e las pretensiuns necessarias per la tecnica dil menaschi
  - elaborar la sintesa e la recumandaziun per mauns digl incumbensader e dils purtaders da decisiuns politics
- c) Facit dil rapport:** La Surselva e la Val d'Ursera disponan cun il resort turistic d'Ursera e cun la colligiazion dils territoris da skis bein d'in potenzial turistic adequat per saver carmalar neutier, grazia ina colligiazion dil traffic meglierada (cun il tunnel), dapli turists da vacanzas e dil di, ellas ulteriuras branschas eis ei denton da spitgar mo cun ina pintga carschen. La prosperitad turistica ed igl effect positiv sin l'economia locala derivan dil resort turistic d'Ursera e dalla colligiazion dils territoris da skis. Cun meglierar la colligiazion da viafier, ch'ei gia oz – tut tenor perspectiva – buna tochen sufficienta, san ins (era pervia dalla buna colligiazion da vias duront ils meins da stad) buca quintar cun in effect supplementar marcant per il turissem.

Schebein ch'il viadi sesminuess per 30 minutas grazia agl Alpsu, fuss la differenza per ils centers sco Turitg, Lucerna, Zug e Cuera buca fetg marcanta. Era cun in tunnel daventan ils centers, ord vesta dalla regiun sisum la Surselva, buc interessants per pendularis. Era arisguard la structura economica actuala eis ei buca da quintar cun novas interpresas d'export ella regiun sisum la Surselva, cun quei ch'ils centers restan era cun meglieras colligiazions memia allontanai. Cun la nova colligiazion savess il commerci local quintar mo cun in pign svilup. Grazia al resort turistic dispona Ursera d'ina structura economica empau pli avantagiusa che lubess cun la colligiazion meglierada in lev svilup ellas branschas buca turisticas. Quella tendenza vegn denton relativada, cun quei che sulettamein il Grischun, in actur pauc impurtont per il resort turistic d'Ursera, vegness pli datier.

Era sche las premissas d'in viadi pli cuort ed il potenzial turistic fussen avon maun, manca la colligiazion cun ils centers economics vischins. Per quei motiv savessen omisduas regiuns quintar cun in augment plitost modest ella branscha turistica, denton buca cun ina gronda carschen ellas branschas buca turisticas.

- d) Ord vesta dils parlaments da vischnaunca da Tujetsch e Mustér ei quei rapport buc ina buna novitad per il svilup futur dalla regiun sisum la Surselva. Cheu entgens eveniments tenor il studi detagliau en connex cun ina lingia da viafier sur igl Alpsu (tunnel):**

2. Risposta dalla regenza dil cantun Grischun dils 8 da december 2011 pertuccont il manteniment dils interess el rom dil program da realisaziun dalla Nova politica regionala 2012-2015.

En sia damonda fa deputau Placi Berther denter auter attent ch'ei drovi a liunga vesta ed a vesta mesauna sligiazions che prevesien ina colligiazion en fuorma da tunnel per la via sur igl Alpsu ch'ei serrada duront ils meins d'unviem. Ina colligiazion conforma al temps, disponibla igl entir onn ora, manca. Per quei motiv dat ei insumma negin brat denter las regiuns perifericas ella regiun dil Gottard. Ellas s'orienteschien vinavon engiuviars, constatescha deputau Berther en sia damonda. Per dar cunterpeisa a quella tendenza leva signur Berther envidar ils responsabels da discutir quels temas aviantamein e cun ils medems dretgs el rom dil proxim program da realisaziun dalla Nova politica regionala.

Sco risposta ha la Regenza fatg attent al studi gia menziunau dils 26 da fenadur 2011 cun il tetel «Verbesserte Schienenverbindung Andermatt – Sedrun», elaboraus el rom dalla planisaziun da novas colligiazions dil traffic. Quella varianta ei vegnida cumparegliada cun l'amplificaziun ed optimaziun dalla colligiazion da viafier actuala

sur igl Alpsu. Il studi cumprova che l'amplificaziun dalla colligiaziun sur il pass ei per motivs finanzials ed ord vesta dall'economia regionala da preferir alla construcziun d'in tunnel. Ils avantatgs supplementars d'in tunnel (in pli cuort temps da viadi, la segirtad durant igl unviem) giustificheschien buc ils aults cuosts, communichescha la Regenza.

La regenza dil cantun Grischun di vinavon: Era in'avertura dalla via dil pass durant igl unviem sto en emprema lingia s'occupar dalla situaziun da lavinas, damai che la via serrada vegn curclada mintg'unviem da lavinas e sbuaus da neiv. Las serpentinas existentas ein anetgas e stretgas e porschan buc avunda protecziun per evitar curdadas. Per eliminar ils malpass, augmentar la segirtad dil traffic e meglierar la geometria dils carauns fussen necessarias grondas lavurs da construcziun. Per garantir la segirtad durant igl unviem duvrass ei inevitablamein pliras construcziuns da protecziun pli grondas. La Regenza ei dall'opiniun ch'ina tala sligiaziun meini buc alla finamira. Era il cantun Uri ei encounter in'avertura dalla via sur igl Alpsu durant igl unviem. El motivescha sia tenuta cun il fatg ch'in transferiment dil traffic dallas rodaglias sin via havess consequenzas radicalas per l'entira regiun e sias pusseviadads turisticas (concorrenza per la puschida da viafier dalla MGB). In ulteriur problem: el territori da skis da Nätschen vegn ina part dalla via dil pass nezegiada oz sco pista da skis. Plinavon han las vischnauncas d'Ursera e da Tujetsch schau elaborar in concept d'utilisaziun per igl Alpsu en connex cun l'amplificaziun dall'infrastructra da skis e cun l'adattaziun dil plan directiv Val d'Ursera/Alpsu. Quel vegn alla conclusiun ch'ina avertura dil pass durant igl unviem seigi buca giavischada per il traffic individual.

3. Il rapport cun il tetel original «NRP-Umsetzungsprogramm San Gottardo» dils 29 da matg 2012

Quei rapport constatescha sulettamein ch'il funcziunament dallas infrastructures da transit ella regiun dil Gottard denter nord e sid sco era las infrastructures per il traffic denter ost e vest seigien d'impurtonza naziunala ed europeica. Schiglioc anflan ins deplorablamein paucas mesiras concretas en connex cun la realisaziun d'ina megliera colligiaziun dil traffic denter ost e vest.

4. Comunicaziun allas medias dalla Confederaziun dils 15 da zercladur 2013

Ella comunicaziun stat ei scret che la Nova politica regionala seigi secumprovada. Quella persequitescha la finamira da promover la cumpetivdad e la creaziun da valor el territori rural e muntagnard. Cun meglierar facturs locals ellas regiuns duess ei dar novs impuls per il svilup. Il Program San Gottardo, che vegn sustenius dalla Confederaziun dil 2012 tochen il 2015 cun 52,4 milliuns francs en fuorma d'emprests e cun 10,1 milliuns francs à fonds perdu, duess daventar in project exemplaric per la Nova politica regionala arisguard la collaboraziun intercantunala ed il diever da sinergias denter differentas politicas sectoralas. Cun quei sustegn honorescha la Confederaziun la finamira dils cantuns Uri, Grischun, Tessin e Valleis da contribuir al svilup economic dalla regiun dil Gottard, malgrad ils cunfins geografics, culturals, linguistics ed administrativs.

III. Conclusiun dils cussegls da vischnaunca da Tujetsch e Mustér

1. Malgrad ils gronds sforzs ed il sustegn entras la Nova politica regionala dalla Confederaziun muossan las cefras dalla populaziun residenta ella regiun periferica sisum la Surselva (Mustér – Sedrun – Medel) dapi igl onn 2009 ina tendenza regressiva:

	Populaziun residenta per ils 31-12					
	2009	2010	2011	2012		
Mustér	2'121	2'111	2'067	2'045	-76	-3,58%
Tujetsch	1'709	1'732	1'693	1'542	-167	-9,77%
Medel	451	435	424	422	-29	-6,43%
Total	4'281	4'278	4'184	4'009	-272	-6,35%

Per cumbatter quellas tendenzas negativas tilan ils cussegls da vischnaunca da Tujetsch e Mustér en consideraziun da surdar la suandonta incumbensa allas suprastonzas communalas:

Las suprastonzas dallas vischnauncas da Tujetsch e Mustér examineschen ensemen cun la suprastonza dalla vischnaunca da Medel (sche quella ei d'accord) a maun dad in'analisa resp. d'in studi fundau la colligiaziun dil traffic denter Sedrun (Dieni) e Göschenen cun il tunnel da via digl Alpsu.

2. Motivaziun

a) Formaziun dalla destinaziun

In tunnel da via contribuess fermamein alla formaziun dalla destinaziun e cunzun alla colligiaziun dil traffic denter la Surselva e la Val d'Ursera (San Gottardo). Cun la construcziun dil resort turistic dat ei biaras novas piazzas da lavur per la regiun dil Gottard. Da quella tendenza san era ils attractivs loghens d'habitar Sedrun e Mustér profitar. Da l'autra vart füss ei era per nossa regiun pli sempel da contonscher igl unviern igl interessant resort turistic d'Ursera cun sias purschidas multifaras.

b) Svilup dil turissem

Colligiaziuns pli spertas porschan in grond potenzial per il svilup dil turissem. Igl unviern per skiunzs e skiunzs da turas e la stad per viandonts che lessen arivar spert ed a moda nuncumplicada ella destinaziun giavischada. Cunzun per la Svizra Centrala vegness nossa destinaziun bia pli maneiva. Per quei motiv carmalass la colligiaziun sperta cun il tunnel da via dapli turists dil di ord ils loghens menziunai en nossas regiuns. Duront igl unviern füss pia ultra d'Ursera e Göschenen era Sedrun in liug interessant ed impurtont sco access al territori da skis.

c) Midada dall'accessibladad e svilup economic

Grazia al tunnel da via digl Alpsu ein ils centers dalla Val d'Ursera, da Lucerna ni da Zug contonschibels sut in'ura. Cun quei respargn dil temps da viadi s'avischina era la piazza aviatica a Turitg. Quei gudogn da temps vegn segir ad esser decisivs per il svilup futur dalla Surselva. Ils centers economics (Altdorf, Zug, Lucerna) schaian cun il tunnel ad ina distanza da pendularis. Quei ha per l'ina in'influenza positiva per Sedrun e Mustér sco loghens d'habitar, per l'autra denton era per il commerci indigen. Ord vesta d'Ursera füss il center Cuera duront igl unviern e la stad era bia pli datier.

d) Ulteriurs aspects positivs

- l'attractivdad dalla via sur igl Alpsu e dil Glacier Express vegness buca sminuida entras la construcziun d'in tunnel da via
- l'amplificaziun dalla lingia actuala dalla MGB sur il pass vegn buc impedida
- la vischnaunca d'Ursera sto buca quintar cun dapli traffic da transit e resta aschia in liug attractiv
- il gudogn da temps e ses effects positivs (nez) giustificheschan ils aults cuosts da construcziun per in tunnel da via
- ils cuosts annuals per segirar il tschancun da via denter Sedrun ed Ursera savessen vegnir reduci ad in minimum (respargn da cuosts)
- il svilup economic ella Surselva vegn promovius cun la construcziun d'in tunnel da via
- cun la nova situaziun da traffic vegn la populaziun indigena a crear novas purschidas turisticas
- ils suandonts arguments san vegnir eliminai cun la construcziun d'in tunnel: munconza da capaciad dalla MGB duront il temps da gronda frequenza; aults cuosts per il transport d'autos cun il tren; interrupziuns en cass che la lingia da viafier sto vegnir serrada; anzi, en general vegness la capaciad sur igl Alpsu numnadamein schizun augmentada
- il transport d'autos cun il tren ch'ei cars e buc efficients, curdass naven
- la scola claustrala Mustér (gimnasi) daventa pli bein contonschibla e sa aschia augmentar il diember da scolars
- Migliurar igl access tier in eventual Parc Adula

3. Strategia comunabla ella Sursassiala

Plinavon duein las suprastonzas dallas vischnauncas da Tujetsch, Mustér e Medel sviluppar il proxim temps ina strategia comunabla per la Sursassiala. Quels discuors duessen menar ad ina collaboraziun futura aunc pli stretga denter las treis vischnauncas da Tujetsch, Mustér e Medel. Las cooperaziuns existentas (pumpiers, casa da tgira Sursassiala ed uffeci dil cudisch funsil) funcziuneschan bein e duessen survir sco basa per ulteriurs discuors.

4. Finanziaziun dil studi

Iniziativas, programs e projects che vegnan promovì el rom dalla Nova politica regiunala ston perseguir la finamira d'augmentar la creaziun da valor e la cumpetivdad e saver sviluppar lur effects el perimeter previu. Per obtener agid finanziel ston ils suandonts criteris vegnir adempli:

- crear valor economica
- crear identitad regiunala e rinforzar l'iniziativa personala
- rinforzar l'attractivdad dalla regiun
- crear purschidas che surpaskan ils cunfins cantunals e cumpeglian igl entir perimeter

- ils portaders dil project meinan e promovon il project
- ils portaders dil project finanzieschan sezs lur projects, il Program San Gottardo 2020 sustegn ils projects mo cun ina finanziaziun restonta sco agid da partenza

Tut quels criteris ston corrispunder a moda directa ni indirecta a nos interess. En quei senn ein las suprastonzas communalas era incumbensadas d'examinar ina damonda per agid finanziel el rom dallas prestaziuns da promoziun da San Gottardo.

5. Facit

In tunnel da via digl Alpsu significass e purtass en mintga cass in stausch da svilup per nosa regiun. Ensemen cun ils cantuns Grischun ed Uri ston nosas vischnauncas uss instradar ils pass necessaris per il futur. In tunnel per la viafier ei tenor il studi dils 26 da fenadur 2011 negin'alternativa per nosa regiun. Ils dus cantuns Grischun ed Uri san, ensemen cun las vischnauncas dad omisdus varts digl Alpsu, statuir in exempel per il futur dalla regiun dil Gottard e quella sisum la Surselva. Ils effects spitgai sin fundament d'ina megliera colligiazion en direziun dalla Svizra Centrala ein ord vesta dall'economia regiunala d'impurtonza centrala per il turissem e per l'economia da nosa regiun periferica. Ni, sco nos dus deputai Placi Berther e Vincent Augustin han gia giu menziunau en in rapport:

- **«Colligiazions dil traffic ein ina dallas premissas fundamentalas per il svilup dall'economia publica ed in avantatg dil liug ella concorrenza cun autras regiuns.»**
- **«Per saver esser ina destinaziun turistica seriusa eis ei indispensabel da sminuir il temps da viadi.»**

IV. Incumbensa

En quei senn incumbenseschan ils cussegls da vischnaunca da Tujetsch e Mustér lur suprastonzas (ensemen cun la suprastonza dalla vischnaunca da Medel, sche quella ei d'accord) d'examinar a maun dad in'analisa resp. d'in studi fundau la colligiazion dil traffic denter Sedrun (Dieni) e Göschenen cun il tunnel da via digl Alpsu. Quei el medem senn sco tier l'analisa gia existenta cun il tetel «Verbesserte Schienenverbindung Andermatt – Sedrun» dils 26 da fenadur 2011. Ils cantuns Grischun ed Uri, ensemen cun tut las gruppas d'interess, duein gidar ad elaborar quei studi. Plinavon duei vegnir fatga ina damonda per agid finanziel a San Gottardo.

Cussegliera Rita Huonder sustegn il votum da René Epp ed engrazia ad el per sia gronda lavur. La moziun vegn sustenida dad omisdus cussegls da vischnaunca e muossa la veglia da collaborar. In tunnel da via muntass ina gronda schanza. Rita Huonder spera che las suprastonzas communalas anflien ina buna collaboraziun e sappien presentar ils resultats en in temps da record.

La proxima radunonza dil cussegl da vischnaunca Mustér ha liug ils 21 da fevrer 2014.

President Arno Berther siara la seduta allas 23.30 uras.

Actuar: Lucas Collenberg

President Tujetsch: Arno Berther

President Mustér: Flavio Murer